

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. декана факультету економіки та управління

Андрій КОЦУР

2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. професора з науково-педагогічної роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

2023 р.

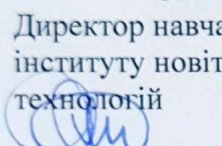

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового інституту новітніх освітніх технологій

Святослав ПИТЕЛЬ

2023 р.

« »

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ»

ступінь вищої освіти - БАКАЛАВР

галузь знань - 07 «Управління та адміністрування»

спеціальність - 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

освітньо-професійна програма – «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Кафедра підприємництва і торгівлі

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (семін.) (год.)	ІРС (год.)	Тренінг КПЗ (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Залік (сем.)	Екз. (сем.)
Денна	4	7	26	26	3	8	87	150	-	7
Заочна	4	7, 8	8	4	-	-	138	150	-	8

Handwritten signature

Тернопіль - ЗУНУ

2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № __ від __ __ р.).

Робочу програму склала професор кафедри підприємництва і торгівлі, д-р екон. наук, професорка **Птаценко Олена Валеріївна**

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри підприємництва і торгівлі, протокол № 1 від 29.08 2023 р.

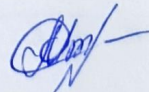
Завідувачка кафедри,
д-р екон. наук, професорка

Ольга СОБКО

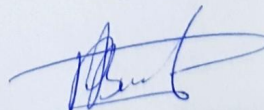
Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності Підприємництво та торгівля, протокол № 9 від 30.08 2023 р.

Голова групи
забезпечення спеціальності
д-р екон. наук, професор

Ольга СОБКО

Гарант ОП

Роман ВОЛОШИН

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ»

1. Опис дисципліни «Біржова діяльність»

Дисципліна «Біржова діяльність»	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів - 5	Галузь знань - 07 «Управління та адміністрування»	Статус дисципліни дисципліна циклу професійної підготовки Мова навчання українська
Кількість залікових модулів - 4	Спеціальність - 076 «Підприємництво торгівля та біржова діяльність»	Рік підготовки: <i>Денна – 4</i> <i>Заочна – 4</i> Семестр: <i>Денна – 7</i> <i>Заочна – 7,8</i>
Кількість змістових модулів - 2	Освітньо-професійна програма - «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»	Лекції: <i>Денна – 26 год.</i> <i>Заочна – 8 год.</i> Практичні заняття: <i>Денна – 26 год.</i> <i>Заочна – 4 год.</i>
Загальна кількість годин - 150	Ступінь вищої освіти - бакалавр	Самостійна робота: <i>Денна – 87 год.</i> <i>Заочна – 138 год.</i> Тренінг, кпіз – 8 <i>Денна – 4</i> Індивідуальна робота: <i>Денна – 3</i>
Тижневих годин – 10 год. з них аудиторних - 4 год.		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. Мета і завдання дисципліни «Біржова діяльність»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Дисципліна «Біржова діяльність» належить до блоку обов'язкових дисциплін циклу професійної підготовки бакалаврів за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля».

Метою дисципліни є формування у студентів необхідного рівня знань щодо сутності біржової діяльності, основ її регулювання в Україні, базових засад створення бірж, пропозиції біржового товару, укладання біржових угод, здійснення біржового котирування цін та забезпечення достатнього рівня компетентностей майбутніх фахівців у реалізації діяльності товарних, фондових та валютних бірж.

2.2. Завдання вивчення дисципліни полягає у вивченні сутнісних характеристик та основних напрямів біржової діяльності; процедур створення біржі, обігу біржового товару, укладання біржових угод, здійснення біржового котирування цін; закріпленні комплексу економічних знань і засвоєнні досягнень теорії та практики організації біржової діяльності та функціонування біржового ринку.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

СК 1. Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

СК 2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

СК 7. Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

2.4. Передумовами вивчення дисципліни є попереднє опанування теоретичним і практичним матеріалом таких навчальних дисциплін: економічна теорія, макроекономіка, підприємництво, фінанси, банківська справа, податкова система, фінансовий менеджмент, менеджмент, економіка та організація торгівлі.

2.5. Результати навчання

ПРН 1. Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.

ПРН 2. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

ПРН 3. Мати навички письмової та усної професійної комунікації державною й іноземною мовами.

ПРН 5. Організовувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

ПРН 11. Демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці.

ПРН 12. Володіти методами та інструментарієм для обґрунтування управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

ПРН 17. Вміти вирішувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і розв'язувати проблеми у кризових ситуаціях з урахуванням зовнішніх та внутрішніх впливів.

2.6. Мета та завдання лекційних занять

Метою лекційних занять є ознайомлення студентів з головними теоретичними аспектами біржової діяльності, існуючим досвідом організації діяльності товарних, фондових та валютних бірж.

Завданням проведення лекційних занять є:

- ознайомлення студентів відповідно до робочої програми дисципліни з основними теоретичними аспектами курсу;
- формування у студентів цілісної системи теоретичних і практичних знань з дисципліни «Біржова діяльність».

2.7. Мета та завдання проведення практичних занять

Метою практичних занять є формування у студентів знань та умінь аналізувати та оцінювати базові засади організації біржової діяльності на різних сегментах ринку, практичних навичок прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо діяльності товарних, фондових та валютних бірж.

Завданням проведення практичних занять є:

- засвоєння і закріплення теоретичних концепцій дисципліни, отриманих на лекційних заняттях;
- формування умінь і практичних навичок щодо аналізу та оцінки базових засад біржової діяльності на різних сегментах ринку;
- набуття практичних навичок прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо діяльності товарних, фондових та валютних бірж.

3. Програма навчальної дисципліни «Біржова діяльність»

Змістовний модуль 1.

Теоретичні основи біржової діяльності, виникнення та розвиток бірж

ТЕМА 1. Економічна сутність біржі та її види

Виникнення бірж. Поняття біржі як постійно діючого ринку масових заміних цінностей. Економічна роль біржі. Функції біржі: організація публічних торгів, розроблення біржових контрактів, гарантування виконання угод, біржовий арбітраж, котирування цін, хеджування, інформаційна функція.

Спекулятивна діяльність на біржі.

Класифікація бірж. Товарна біржа як особливий суб'єкт господарювання, що надає послуги в укладанні біржових угод, упорядковує товарообіг і сприяє здійсненню пов'язаних з ним торгівельних операцій.

Фондова біржа. Валютна біржа.

Література: 3, 4, 5, 6, 7, 11, 13, 16.

ТЕМА 2. Економіко-правові аспекти біржової діяльності

Сутність та характеристика біржової діяльності. Базові аспекти регулювання біржової діяльності.

Цілі державного регулювання біржового ринку. Американська модель біржі. Англійська модель біржі. Французька модель біржі. Східноєвропейська модель біржі. Їх особливості, переваги і слабкі сторони.

Регулювання біржової діяльності в Україні. Органи державного регулювання біржового ринку України. Законодавчі та нормативні акти, що регламентують біржову діяльність в Україні.

Особливості біржового регулювання в зарубіжних країнах.

Література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 13.

ТЕМА 3. Створення біржі та її структура

Засновники товарних, фондових та валютних бірж: законодавчі вимоги та обмеження. Порядок створення біржі. Члени бірж та учасники біржової торгівлі. Установчий договір біржі. Статут біржі. Порядок емісії акцій біржі та їх розміщення.

Організаційно-правові форми діяльності бірж в Україні.

Біржові посередники їх види та характеристика. Брокерські фірми та брокерські контори. Біржові дилери та трейдери, особливості діяльності.

Структура управління біржою та її органи. Функції і сфера контролю загальних зборів акціонерів, Біржової ради і Ревізійної комісії. Стаціонарна та виконавча структури біржі. Котирувальна комісія. Біржовий арбітраж.

Література: 3, 8, 9, 10, 12, 14, 15.

ТЕМА 4. Біржовий товар та біржові угоди

Характеристики дефініції «біржовий товар». Характеристики біржових товарів. Три основні класи біржових товарів: речовий товар (реальний товар), цінні папери і іноземна валюта. Характеристики речових біржових товарів: масовість, однорідність, стандартизованість, взаємозамінність і знеособленість. Класифікація біржових товарів на міжнародних товарних біржах. Біржова одиниця. Цінні папери. Види цінних паперів, якими торгують на біржах, їх характеристика. Валюта як біржовий товар. Валютний курс. Валютне регулювання.

Сутність та класифікація біржових угод, порядок їх реєстрації на біржі. Параметри біржових угод. Угоди з реальним товаром, угоди з негайною поставкою товару, або угоди на наявний товар - угоди «спот». Форвардні угоди, їх переваги і недоліки. Ф'ючерсні угоди. Переваги ф'ючерсних контрактів над угодами з реальним товаром.

Література: 1, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 14, 15.

Змістовний модуль 2.

Організаційні та практичні аспекти біржової діяльності

ТЕМА 5. Біржове ціноутворення

Сутність біржового котирування цін. Ціна пропозиції (ціна продавця), ціна попиту (ціна покупця). Котрактні ціни. Ціна біржової угоди.

Офіційні та неофіційні котирування цін. Способи котирування цін: реєстрація фактичних цін, розрахунок типової (довідкової) ціни. Характеристика методів визначення довідкової ціни.

Кон'юнктура біржового ринку. Алгоритм відстеження біржової кон'юнктури. Аналіз біржової кон'юнктури.

Розбір біржових котирувань. Біржовий бюлетень. Відкриття позиції на біржовому ринку. Біржовий стакан. Типи біржових заявок.

Література: 2, 4, 7, 8, 9, 11, 14, 15.

ТЕМА 6. Організація та технологія біржової торгівлі

Організація біржових торгів та їх ефективність. Типи біржових торгів. Простий аукціон (англійський, голландський), заочний та подвійний аукціон. Біржові сесії. Організація торгів на електронних біржах.

Особливі вимоги до оснащення біржового операційного залу. Брокерські місця на біржі. Реєстрація угод. Засоби зв'язку і комунікації на біржі.

Правила виставлення і зняття товарів з біржових торгів: заявки на продаж товару, інформація про товари, зміна інформації, яка була вказана в заявці, інформаційні листки біржі.

Технологій проведення біржових торгів. Процес проведення і завершення торгів.

Електронні торги на біржах, особливості організації.

Література: 3, 4, 7, 8, 9, 11, 14, 15.

ТЕМА 7. Діяльність товарних бірж в Україні

Статус товарної біржі та нормативно-правові засади її діяльності в Україні. Функції, права та обов'язки засновників товарних бірж, членів біржі та учасників біржової торгівлі.

Посередники на біржовому ринку України, їх діяльність на відкритій та закритій товарній біржі.

Організація торгів як основна функція товарної біржі. Діяльність груп контролю та груп спостереження на біржі.

Громадська та стаціонарна структури управління біржою.

Особливості діяльності сучасної товарної біржі у світі.

Література: 3, 4, 7, 8, 9, 11, 14, 15.

ТЕМА 8. Організація діяльності фондових бірж

Фондовий ринок України: структура та інструменти. Учасники фондового ринку – емітенти, інвестори, фондові посередники, організації, що обслуговують ринок цінних паперів.

Професійні учасники ринку цінних паперів.

Класифікація цінних паперів, їх характеристика. Похідні цінні папери. Електронні системи торгівлі фінансовими інструментами.

Функціонування фондової біржі в Україні. Фондова біржа як оператор регульованого ринку капіталів.

Індекси фондового ринку, види та характеристика.

Література: 3, 5, 8, 9, 10, 11, 15.

ТЕМА 9. Основи функціонування валютної біржі

Сутність валютного ринку, учасники ринку. Міжнародний валютний ринок. Валютний ринок України. учасники валютного ринку України.

Валютна біржа як учасник валютного ринку України. Валютний курс, котирування валют. Поняття валютних операцій, їх види. Валютна позиція учасника ринку, валютні ризики. Державне регулювання валютного ринку України: цілі та інструменти.

Українська міжбанківська валютна біржа: засновники, учасники, організація та технологія торгів. Комерційні банки як учасники торгів на міжбанківській валютній біржі України. Криптовалютна біржа та криптотрейдинг. Особливості криптовалют. Криптотрейдинг.

Література: 2, 5, 6, 8, 9, 11, 13, 15.

**4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ
з дисципліни «Біржова діяльність»**

ДЕННА ФОРМА НАВЧАННЯ

№ з/п	Назва тем	Лекції	Практ заняття	СРС	Тренінг КПЗ	ІРС	Контрольні заходи
<i>Змістовий модуль 1. Теоретичні основи біржової діяльності, виникнення та розвиток бірж</i>							
1.	Тема 1. Економічна сутність біржі та її види	2	2	10	4	-	опитування, тести
2.	Тема 2. Економіко-правові аспекти біржової діяльності	4	4	10		1	ситуаційні завдання
3.	Тема 3. Створення біржі та її структура	2	2	10		-	опитування
4.	Тема 4. Біржовий товар та біржові угоди	4	4	10		-	тести
5.	Тема 5. Біржове ціноутворення	2	2	10		1	Модуль 1
<i>Змістовий модуль 2. Організаційні та практичні аспекти біржової діяльності</i>							
6.	Тема 6. Організація та технологія біржової торгівлі	2	2	8	4	-	ситуаційні завдання
7.	Тема 7. Діяльність товарних бірж в Україні	4	4	10		-	тести
8.	Тема 8. Організація діяльності фондових бірж	2	2	10		1	ситуаційні завдання
9.	Тема 9. Основи функціонування валютної	4	4	9		-	РКР
	<i>РАЗОМ</i>	<i>26</i>	<i>26</i>	<i>87</i>	<i>8</i>	<i>3</i>	<i>-</i>

ЗАОЧНА ФОРМА НАВЧАННЯ

№ з/п	Назва тем	Лекції	Практ.	СРС	ІРС	Контрольні заходи
<i>Змістовий модуль 1. Теоретичні основи біржової діяльності, виникнення та розвиток бірж</i>						
1.	Тема 1. Економічна сутність біржі та її види	0,5	-	15	-	опитування, тести
2.	Тема 2. Економіко-правові аспекти біржової діяльності	1	0,5	16	1	ситуаційні завдання
3.	Тема 3. Створення біржі та її структура	1	0,5	15	-	опитування
4.	Тема 4. Біржовий товар та біржові угоди	1	0,5	16	-	тести
5.	Тема 5. Біржове ціноутворення	1	0,5	15	1	ситуаційні завдання
<i>Змістовий модуль 2. Організаційні та практичні аспекти біржової діяльності</i>						
6.	Тема 6. Організація та технологія біржової торгівлі	1	0,5	15	-	ситуаційні завдання
7.	Тема 7. Діяльність товарних бірж в Україні	0,5	0,5	15	-	тести
8.	Тема 8. Організація діяльності фондових бірж	1	0,5	16	-	ситуаційні завдання
9.	Тема 9. Основи функціонування валютної біржі	1	0,5	15	-	тести, опитування
	Тренінг			-		
	<i>РАЗОМ</i>	8	4	138	-	-

5. Тематика практичних занять

Практичне заняття № 1

Тема 1. Економічна сутність біржі та її види

Мета: дослідити еволюцію виникнення та становлення бірж; засвоїти сутнісні характеристики біржі, функції біржі та основні класифікації бірж.

Питання для обговорення:

1. Виникнення бірж та сутність біржової торгівлі
2. Риси біржової торгівлі
3. Сутність та основні риси біржі
4. Функції біржі
5. Класифікація бірж: товарні, фондові та валютні біржі

Література: 3, 4, 5, 6, 7, 11, 13, 16.

Практичні заняття № 2, 3

Тема 2: Економіко-правові аспекти біржової діяльності

Мета: засвоїти сутність дефініції «біржова діяльність»; вивчити базові засади регулювання біржової діяльності, моделі бірж, їх особливості, переваги і недоліки, особливості регулювання біржової діяльності в Україні.

Питання для обговорення:

1. Сутність біржової діяльності
2. Цілі державного регулювання біржового ринку
3. Моделі бірж, їх особливості, переваги і слабкі сторони.
4. Сутність та базові засади регулювання біржової діяльності
4. Регулювання біржової діяльності в Україні
5. Особливості біржового регулювання в зарубіжних країнах
6. Проблеми та перспективи розвитку біржової діяльності в Україні

Література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 13.

Практичне заняття № 4

Тема 3: Створення біржі та її структура

Мета: вивчити процедури заснування біржі, коло учасників та членів біржі; засвоїти сутність та організаційні аспекти діяльності біржових посередників - брокерів, дилерів, трейдерів та маклерів.

Питання для обговорення:

1. Порядок створення біржі
2. Біржові посередники їх види та характеристика
3. Базові засади діяльності брокерів, дилерів та трейдерів.
4. Структура та органи управління біржі

Література: 3, 8, 9, 10, 12, 14, 16.

Практичне заняття № 5, 6

Тема 4: Біржовий товар та біржові угоди

Мета: засвоїти основні сутнісні характеристики біржових товарів, їх види та класифікації; ознаки біржових угод, особливості їх укладання; вивчити процедури укладання біржових угод.

Питання для обговорення:

1. Сутність та класифікація біржових товарів
2. Речові товари на біржах
3. Фінансові інструменти та валюта як специфічний біржовий товар
4. Біржова угода: ознаки, сутність, зміст, класифікація
5. Угоди з реальним товаром
3. Ф'ючерсні угоди, їх різновиди

Література: 1, 3, 5, 6, 8, 9, 13, 15.

Практичне заняття № 7

Тема 5. Біржове ціноутворення

Мета: засвоїти особливості здійснення біржового котирування цін, способи котирування; поняття біржової кон'юнктури та алгоритм її формування, сутність біржової аналітики.

Питання для обговорення:

1. Сутність та значення біржового котирування цін
2. Методи котирування цін
3. Кон'юнктура біржового ринку
3. Біржова аналітика

Література: 2, 4, 7, 8, 9, 11, 14, 15.

Практичні заняття № 8

Тема 6. Організація та технологія біржової торгівлі

Мета: вивчити базові засади організації біржових торгів, їх типи та алгоритм здійснення; засвоїти особливості виставлення товарів на торги та проведення біржового торгу.

Питання для обговорення:

1. Організація біржових торгів
2. Типи біржових торгів за формою організації
3. Біржові сесії
4. Порядок виставлення товарів на торги та їх зняття
5. Технологія проведення біржового торгу

Література: 3, 4, 7, 8, 9, 11, 14, 15.

Практичне заняття № 9, 10

Тема 7. Діяльність товарних бірж в Україні

Мета: засвоїти організаційно-правові засади та принципи діяльності товарних бірж в Україні, функції засновників, членів товарних бірж та учасників біржової торгівлі.

Питання для обговорення:

1. Сутність та нормативно-правове регулювання діяльності товарних бірж в Україні
2. Права і обов'язки засновників, членів товарних бірж та учасників біржової торгівлі
3. Біржові посередники, їх види
4. Структура управління біржою та її органи

Література: 3, 4, 7, 8, 9, 11, 14, 15.

Практичне заняття № 11***Тема 8. Організація діяльності фондових бірж***

Мета: опанувати теоретичні засади функціонування вітчизняного фондового ринку, особливості функціонування фондової біржі в Україні та проведення біржових торгів.

Питання для обговорення:

1. Учасники вітчизняного фондового ринку
2. Види фінансових інструментів фондового ринку
3. Особливості функціонування фондової біржі в Україні
4. Правове регулювання діяльності фондової біржі як оператора регульованого ринку капіталів

Література: 3, 5, 8, 9, 10, 11, 151.

Практичні заняття № 12, 13***Тема 9. Основи функціонування валютної біржі***

Мета: опанувати основи функціонування вітчизняного та міжнародного валютних ринків, базові засади та технології функціонування Української міжбанківської валютної біржі.

Питання для обговорення:

1. Сутність та основні учасники валютного ринку
2. Міжнародний валютний ринок
3. Учасники валютного ринку України
4. Українська міжбанківська валютна біржа: організаційно-правові засади діяльності

Література: 2, 5, 6, 9, 11, 15, 16, 17, 21.

Комплексне практичне індивідуальне завдання

У процесі виконання КППЗ, разом із теоретичними знаннями і практичними навичками за фахом, студент повинен продемонструвати здібності до науково-дослідної роботи та вміння творчо мислити, навчатися вирішувати науково-прикладні актуальні завдання, письмово викладати свої міркування та висновки.

Тема КППЗ з дисципліни «Біржова діяльність» має бути персональною для кожного студента. *Тема обирається з наведеного переліку та може змінюватись, уточнюватись викладачем в процесі вибору студентом напрямку дослідження.*

КППЗ виконується кожним студентом самостійно і подається на розгляд викладачеві у вигляді письмової дослідницької роботи (5-8 сторінок друкованого тексту формату А4) чи презентації, в якій наводяться результати проведеного аналізу та висновки за наведеною тематикою. У випадку виникнення певних труднощів при написанні КППЗ студент повинен звернутися за консультацією до викладача.

Тематика КППЗ з дисципліни «Біржова діяльність»

1. Особливості функціонування біржі як специфічної форми оптового торгового підприємства.
2. Проблеми та перспективи розвитку біржової діяльності в Україні.
3. Оцінка сучасного стану вітчизняного біржового ринку.
4. Аналіз діяльності бірж на міжнародних товарних ринках та ринках капіталів (на прикладі окремих бірж за вибором студента).
5. Котирування цін на біржі: інструменти та аналітика.
6. Хеджування як функція біржі.
7. Класифікація біржових товарів на міжнародних товарних біржах.
8. Фінансові інструменти як специфічний біржовий товар.
9. Відмінності в умовах форвардних і ф'ючерсних контрактів.
10. Види форвардних угод, їх характеристика.
11. Організаційно-правові форми діяльності бірж в Україні.
12. Біржові посередники, їх види та характеристика.
13. Мета державного регулювання біржового товарного ринку в Україні.
14. Органи державного регулювання біржового ринку України (за видами бірж).
15. Регулювання біржової діяльності в Україні.
16. Особливості біржового регулювання в зарубіжних країнах: порівняльна характеристика.
17. Структура та органи управління біржі.
18. Переваги та недоліки форвардних угод.

7. Самостійна робота

Метою самостійної роботи студентів є формування у майбутніх фахівців навичок системного мислення при вивченні особливостей функціонування бірж і основних алгоритмів біржової діяльності та вміння застосовувати сучасні методи оцінювання ефективності їх впливу на діяльність суб'єктів бізнесу.

Самостійна робота охоплює вивчення теоретичного матеріалу в позааудиторному режимі, самоконтроль за допомогою запропонованих тестових завдань та підготовку до тренінгів за пропонованою тематикою.

Підсумком самостійної роботи студентів має бути виконання дослідження на самостійно обрану тему, виходячи із переліку питань, винесених на самостійне вивчення.

№ пп	Зміст самостійної роботи	К-ть годин	
		ДФН	ЗФН
1.	ТЕМА 1. Економічна сутність біржі та її види 1. Еволюція виникнення бірж 2. Причини та етапи становлення біржової торгівлі 3. Функції біржі на сучасному ринку 4. Організація проведення біржових торгів Література: 3, 4, 5, 6, 7, 11, 13, 16.	10	15
2.	ТЕМА 2. Економіко-правові аспекти біржової діяльності 1. Сутність та базові засади регулювання біржової діяльності 2. Цілі державного регулювання біржового ринку 3. Східноєвропейська модель біржі 4. Порядок встановлення правила торгівлі на біржі Література: 1, 2, 3, 8, 8, 10, 12, 14.	10	16
3.	ТЕМА 3. Створення біржі та її структура 1. Порядок створення біржі 2. Засновники та члени товарних бірж 3. Засновники фондових бірж, статут біржі 4. Засновники та члени валютних бірж 5. Функції Загальних зборів членів біржі Література: 4, 8, 9, 11, 12, 13, 15.	10	15
4.	ТЕМА 4. Біржовий товар та біржові угоди 1. Основні характеристики біржових товарів 2. Класи біржових товарів, їх характеристика 3. Валюта як біржовий товар 4. Обов'язкові параметри біржових угод 5. Класифікація біржових угод 6. Угоди з реальним товаром Література: 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16..	10	16

5.	ТЕМА 5. Біржове ціноутворення 1. Сутність біржового котирування цін 2. Мета котирування біржових цін 3. Методики визначення довідкової ціни, їх характеристика 4. Показники оцінки стійкості біржових цін Література: 2, 4, 7, 8, 9, 11, 14, 16.	10	15
6.	ТЕМА 6. Організація та технологія біржової торгівлі 1. Правила біржової торгівлі 2. Процес біржової торгівлі 3. Порядок виставлення товарів на біржові торги 4. Лістинг і делістинг цінних паперів 5. Особливості біржової мови жестів Література: 2, 4, 7, 8, 9, 10, 12, 14, 15.	8	15
7.	ТЕМА 7. Діяльність товарних бірж в Україні 1. Закон України «Про товарні біржі»: основні напрями регулювання 2. Права та зобов'язання товарної біржі 3. Специфіка роботи сучасних товарних бірж у світі 4. Спеціалізовані біржі Література: 2, 5, 7, 8, 9, 11, 12, 14.	10	15
8.	ТЕМА 8. Організація діяльності фондових бірж 1. Учасники фондового ринку України 2. Організовані ринки капіталів, їх характеристика 3. Фондові індекси 4. Особливості діяльності фондової біржі України Література: 3, 4, 5, 8, 9, 11, 13.	10	16
9.	ТЕМА 9. Основи функціонування валютної біржі 1. Діяльність валютних бірж в Україні 2. Українська міжбанківська валютна біржа 3. Учасники торгів на валютній біржі 4. Криптовалютні біржі Література: 1, 3, 4, 8, 9, 11, 14, 15.	9	15
	Разом	87	135

8. Тренінг з дисципліни

Організація проведення тренінгу

1. *Вступна частина* проводиться з метою ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття.

2. *Організаційна частина* полягає у створенні робочого настрою у студентській групі, ознайомленні з правилами проведення тренінгового заняття та умов підбиття підсумків.

3. *Практична частина* реалізується групою чи підгрупами студентів чисельністю 4-5 осіб шляхом виконання завдань чи вирішення проблемних питань тренінгового заняття.

4. *Підведення підсумків* відбувається шляхом обговорення результатів виконання тренінгового завдання групою чи підгрупами студентів, обміну думками з питань, винесених на тренінгове заняття.

Тематика тренінгу

1. *Тема тренінгу:* Аналітична оцінка сучасного стану вітчизняного біржового ринку.

2. *Тема тренінгу:* Діяльність фондових та валютних бірж в Україні в умовах війни.

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Біржова діяльність» використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- розрахункові роботи;
- аналітичні дослідження за окремими темами дисципліни;
- письмова робота;
- оцінювання результатів КППЗ;
- екзамен.

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Біржова діяльність» визначається як *середньозважена величина*, залежно від питомої ваги кожного залікового модуля.

Остаточна оцінка з дисципліни розраховується таким чином.

Види оцінювання	% від підсумкової оцінки
Заліковий модуль 1 (теми 1-5): 1. Усне опитування під час практичних занять (12 тем по 5 балів) = 60 балів 2. Письмова робота = 40 балів	20
Заліковий модуль 2 (теми 6-9): 1. Усне опитування під час практичних занять (7 тем по 5 балів) = 35 балів 2. Письмова робота = 65 балів	20
Заліковий модуль 3 : 1. Виконання завдань під час тренінгу = 20 балів 2. Написання та захист КППЗ = 80 балів	20
Заліковий модуль 4 – тести, завдання	40

Шкала оцінювання:

За шкалою ТНЕУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійний проектор <i>Epson EB-505</i>	1-10
2.	Прикладне програмне забезпечення загального призначення <i>Microsoft Office</i>	1-10

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Беднарчук М. С., Полікарпов І. С. Біржові товари : підручник. 2-ге вид., стер. Львів : «Магнолія-2006», 2016. 349 с.
2. Біржова справа: підручник /за науковою редакцією докт. екон. наук, проф. О.М. Сохацької. Тернопіль: Видавничо- поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2014. 655с.
3. Бойчик І., Собко О., Спак Г. Економіка та управління торговим підприємством. Тернопіль, 2021. 280 с.
4. Еш С. М., Гончаренко А. С. Роль фондових бірж у розвитку економіки України. *Наукові праці Національного університету харчових технологій*. 2020. Т. 26, № 1. С. 63-70.
5. Мацук З. А., Шийко В. І. Біржова інфраструктура ринку цінних паперів: прагматика та проблематика. *Гроші, фінанси і кредит*. 2018. Випуск 25. С.715-722.
6. Одарченко А.М., Сподар К.В., Лісніченко О.О. Біржова діяльність : опорний конспект лекцій: ХДУХТ, 2017. 217 с.
7. Опціони на біржі. Базова інформація. InvestFuture URL: <https://ffin.ua/blog/faq/investysii/post/shcho-take-option>
8. Пепа Т. В., Пішеніна Т. І., Лавринович В. В. Біржова діяльність : навч. посіб. К. : Ліра-К, 2016. 540 с.
9. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність: підручник / за ред. д.е.н, проф. І. М. Сотник, д.е.н., проф. Л. М. Таранюка. Суми: Університетська книга, 2018. 572 с.
10. Приходько Д. О. Основи біржової діяльності : підручник. Х. : ФОП Бровін О.В., 2021. 280 с.
11. Птащенко О. Exchange activity: current state and trends. Журнал стратегічних економічних досліджень, № 4(15), 2023. - С. 18-25.
12. Резнік Н. П., Дяченко Я. Є. Проблеми та перспективи формування фондових бірж в Україні. *Сучасні питання економіки і права*. 2018. Вип. 1. С. 119-128.
13. Солодкий М. О., Резнік Н. П., Яворська В. О. Основи біржової діяльності : навчальний посібник / за ред. М. О. Солодкого. К. : ЦП Компрінт, 2017. 450 с.
14. Сотник І.М., Таранюк Л.М. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність. ВТД «Університетська книга», 2018. 572 с.
15. Спак Г.І., Собко О.М., Турчин Л.Я. Обґрунтування управлінських рішень : навчальний посібник. Тернопіль : ЗУНУ, 2021. 153 с.
16. Стирський М. В. Макро- та мікроекономічна ефективність фондових бірж України. *Економіка та держава*. 2020. № 9. С. 38-43.
17. Хрущ Н. А., Іжевський П. Г., Безвух С. В. Біржова діяльність. К. : Кондор, 2017. 348 с.

Додаткові

1. Господарський кодекс України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436>.
2. Гризовська Л. О., Романова А. В. Маркетинг інновацій як інструмент успішного бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2018. Випуск 16. С. 301-307.
3. Гросул В. А., Жилякова О. В. Оцінка турбулентності зовнішнього середовища в системі антикризового управління підприємством. *Economic Annals-XXI*. 2015. 3-4 (2). С. 51-54.
4. Краєвська А. С. Розвиток підприємництва в умовах інституційної невизначеності. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2016. № 3. С.33-40.
5. Про державне регулювання ринків капіталів та організованих товарних ринків : Закон України від 23.02.2006 р. № 3480-IV (в редакції Закону від 19.06.2020 р. № 738-IX). Дата оновлення 30.06.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

6. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки : Закон України від 23.02.2006 р. № 3480-IV (в редакції Закону від 19.06.2020 р. № 738-IX). Дата оновлення 30.06.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>.

7. Про товарні біржі : Закон України від 10.12.1991 р. № 1956-XII (в редакції Закону від 19.06.2020 р. № 738-IX). Дата оновлення 30.06.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1956-12#Text>.

8. Смолюх Т.І. Вплив елементів інформаційно-аналітичної ринкової інфраструктури на підприємництво. *Формування механізмів управління якістю та підвищення конкурентоспроможності підприємств* : VIII Міжнародна науково-практична Інтернет - конференція студентів, аспірантів та молодих вчених: тези доповідей (Дніпро, 23 березня 2017 р.) Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2017. С. 184-185.

9. Samuelson P. H. Foundation of Economic Analysis. Cambridge, 1947.